Speciallärarprogrammet - Ingår i Lärarlyftet

Special Needs Training Programme - Included in "Lärarlyftet"
90 hp

L9LSL

Gäller från: 2023 HT

Fastställd av

Styrelsen för utbildningsvetenskap

Fastställandedatum

Reviderad av

Utbildningsvetenskaps nämnd för kursplaner

Revideringsdatum

2021-05-25; 2023-01-16; 2023-01-27

Diarienummer

LiU-2023-00204; LiU-2016-02374; LiU-2021-01304

Gavs första gången

HT 2016

Gavs sista gången

Ersätts av

Inledning

Utbildningsplan för speciallärarutbildning. Ingår i Lärarlyftet.

Genomförda och godkända studier enligt denna plan leder fram till
Speciallärarexamen
(Postgraduate Diploma in Special Needs Training)
Avancerad nivå

Examensrätt

Enligt Högskolelagen (SFS 1992:1434) 1 kap 11 § ankommer det på regeringen att föreskriva vilka examina som får avläggas vid högskolorna. I Högskoleförordningen (SFS 1993:100, Bilaga 2) anges examensordning för speciallärarexamen. Linköpings universitet fick i regleringsbrev för 2008 (då enligt SFS 2008:132) uppdrag av regeringen att utbilda och examinera speciallärare från och med hösten 2008.

Utbildningens nivå, antal högskolepoäng och förkunskapskrav

Av Högskoleförordningen, SFS 1993:100, Bilaga 2, framgår att speciallärarexamen med angivna specialiseringar uppnås efter att studenten har fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng på avancerad nivå. Vidare ställs krav på avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen. Den studerande ska inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng. I examensbeviset anges för vilken verksamhet utbildningen är avsedd och verksamhetsområdet grundar sig på den studerandes tidigare avlagda lärarexamen. Där ska också utbildningens specialisering anges.

Speciallärarexamen vid Linköpings universitet ges med specialiseringar mot

- språk-, skriv- och läsutveckling
- matematikutveckling
- intellektuell funktionsnedsättning

För att vara behörig att antas krävs att du har en grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen eller en förskollärarexamen.

För specialisering mot matematikutveckling krävs dessutom att du har en lärarexamen som är avsedd för undervisning i ämnet matematik, eller att du genom din examen fått behörighet att undervisa i matematik.

Om din examen inte är avsedd för undervisning i matematik krävs att du blivit behörig att undervisa i ämnet genom högskoleutbildning eller, utan att ha blivit behörig i ämnet, har kompletterande högskolestudier om minst 22,5 hp i ämnet matematik, eller inom kunskapsområdet matematikutveckling.

För specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling krävs dessutom att du har en lärarexamen som är avsedd för undervisning i ämnet svenska, eller att du genom din examen fått behörighet att undervisa i svenska.

Om din examen inte är avsedd för undervisning i svenska krävs att du blivit behörig att undervisa i ämnet genom högskoleutbildning eller, utan att ha blivit behörig i ämnet, har kompletterande högskolestudier om minst 22,5 hp i ämnet svenska, eller inom kunskapsområdet språk-, skriv- och läsutveckling.

Syfte

För speciallärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Mål

Kunskap och förståelse

För speciallärarexamen ska studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv,
- visa kunskap om funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna,
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers utveckling och lärande, och
- visa kunskap om utveckling och lärande hos barn och elever med funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter.

Utbildningen till speciallärare på avancerad nivå innebär att den studerande har fördjupat och vidareutvecklat sina kunskaper om specialpedagogisk forskning och teori, samt kan analysera sambanden mellan teoribaserad och erfarenhetsbaserad kunskap. Den studerande har utvecklat fördjupade kunskaper för att kunna hantera komplexa utbildnings- och undervisningssituationer med särskilt fokus på språk- och begreppsutveckling och lärande, lärande i matematik respektive lärande och utveckling för barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning. Speciallärarens ska även visa kunskaper om funktionsnedsättningars konsekvenser för lärande och utveckling, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter, samt fördjupade kunskaper om bedömning och betygssättning. Beroende på vilken specialisering som valts inom Speciallärarprogrammet vid Linköpings universitet ska den studerande visa fördjupad kunskap om

- barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling
- barns och elevers matematikutveckling, eller
- barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning och deras allsidiga

kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnen eller ämnesområden.

Färdighet och förmåga

För speciallärarexamen ska studenten

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer,
- visa förmåga att kritiskt granska olika vetenskapliga perspektiv på neuropsykiatriska svårigheter samt tillämpa kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att, beroende på vilken specialisering som valts vid Linköpings universitet, vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling, barns och elevers matematikutveckling, samt lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning.
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever,
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven får sin undervisning och vistas under förskole- eller skoldagen, och
- visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd.

För specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling eller matematikutveckling ska också studenten visa förmåga att kritiskt granska och tillämpa metoder för att bedöma barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling eller matematikutveckling.

Den studerande har utvecklat förmåga att identifiera och analysera situationer i pedagogisk verksamhet för att förebygga att svårigheter för elever uppstår. Den studerande kan aktivt medverka i det dagliga pedagogiska arbetet och stödja såväl enskilda elever som personal. Den studerande kan genomföra och kommunicera kartläggnings- och utredningsarbete med syfte att bedöma och anpassa arbetssätt och metoder vid läs-, skriv eller matematikundervisning samt har förmåga att initiera, ansvara för och medverka i åtgärdande arbete, utformning och genomförande åtgärdsprogram, för att möta behov hos alla barn och elever. Den studerande har vidare utvecklat förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och kan ge råd i pedagogiska frågor samt med hjälp av uppföljning och utvärdering leda utveckling av den pedagogiska verksamheten för alla elever. Speciallärarens ska även besitta förmåga att anpassa lärmiljöer till barn och elever i neuropsykiatriska svårigheter. Beroende på vilken specialisering som valts inom Speciallärarprogrammet vid Linköpings universitet har speciallärarens ett ansvar

att individanpassa lärandemiljöer och undervisning för att stödja läs- och skrivutveckling, matematisk utveckling eller undervisning i olika ämnen för elever med intellektuell funktionsnedsättning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För speciallärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av samarbete och samverkan med andra skolformer och yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Den studerande har efter avslutad utbildning utvecklat en god självkännedom och kan i samverkan möta elever, föräldrar och kollegor med ett förhållningssätt som uttrycker empati, förståelse och respekt för professionella kunskaper. Den studerande kan kritiskt granska, göra bedömningar, föreslå förändringar och fatta beslut som grundar sig på erfarenheter, vetenskaplig kunskap och etiska överväganden.

Innehåll

Specialpedagogik är ett mångvetenskapligt forsknings- och ämnesområde som hämtar kunskaper från främst de beteendevetenskapliga ämnena pedagogik, psykologi och sociologi. Speciallärarens både breda och djupa kunskapsbas är en förutsättning för att kunna pröva och vidareutveckla pedagogiska teorier och metoder i syfte att utveckla goda lärmiljöer för barn och elever i behov av särskilt stöd. En betydelsefull utgångspunkt för utbildningen till speciallärare vid Linköpings universitet är den erfarenhetsbaserade kunskap som de studerande bär med sig in i utbildningen. Denna kunskap utvecklas vidare under studierna i programmet genom fältanknutna kurs- och examinationsuppgifter. Utbildningens främsta mål är att förena teoretiska kunskaper med erfarenheter från (special-)pedagogiskt arbete. Genom att utveckla analysförmåga, förståelse och ny kunskap i ett specialpedagogiskt perspektiv nås den kompetens som speciallärare ska besitta: förmåga att undervisa, utreda, utvärdera och handleda samt leda utveckling för barn och elever i behov av särskilt stöd. Studierna i Speciallärarprogrammet delas in i tre block om vardera 30 högskolepoäng.

Block och kurser

BLOCK 1:

- Specialpedagogik – kunskapsområde och forskningsfält, 15 högskolepoäng
- Specialpedagogisk verksamhet, 15 högskolepoäng

Programmets första block innebär en introduktion till det specialpedagogiska forsknings- och verksamhetsområdet. Centrala begrepp och perspektiv, till exempel integrering, segregering och inkludering, analyseras och problematiseras för att bli möjliga att förstå och hantera i en undervisnings- och utbildningskontext. Styrdokument som reglerar den specialpedagogiska verksamheten studeras. Kunskap om grupper och grupprocesser, kommunikation och samtal samt kunskap om handledning, ledarskap och utvärdering utvecklas. Därutöver behandlas etiska förhållningssätt och de värden, som ligger till grund för professionen som speciallärare.

BLOCK 2:

Det andra blocket innebär fördjupade studier inom en av tre specialiseringar: språk-, skriv- och läsutveckling, matematikutveckling eller intellektuell funktionsnedsättning.

Specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling:

- Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärandet del 1, 15 högskolepoäng
- Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärandet del 2, 15 högskolepoäng

Läsning och skrivning är ständigt återkommande aktiviteter i såväl barns som vuxnas vardag och är en grund för lärande och utveckling. Speciallärarен kommer att möta situationer som kräver stor insikt i och god kompetens vad gäller undervisning och färdighetsträning av dessa förmågor. Speciallärarен ska kunna handleda och skapa förutsättningar för varje individs språkliga och skriftspråkliga utveckling, analysera arbetssätt och arbetsformer, följa upp, bedöma och utvärdera skriftspråkligt lärande.

Specialisering mot matematikutveckling:

- Villkor för elevers matematikutveckling, 15 högskolepoäng
- Identifiering, bedömning, prevention och intervention i specialpedagogisk verksamhet i matematik, 15 högskolepoäng

Speciallärarен med matematikinriktning kommer att möta elever i behov av särskilt stöd i matematik. För att kunna stödja dessa elever behöver speciallärarен kunskaper om barns matematikutveckling, veta vad matematiksvårigheter är, hur man kan mäta och bedöma elevernas kunskaper i matematik. I programmet utvecklas kunskaper om vilka arbetssätt och arbetsformer som kan främja elevens lärande i matematik. Speciallärarен ska både kunna analysera och vara verksam i den specialpedagogiska verksamheten.

Specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning:

- Anpassad skola - möjligheter och utmaningar, del 1, 15 högskolepoäng
- Anpassad skola - möjligheter och utmaningar, del 2, 15 högskolepoäng

Speciallärarен med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning kommer

att möta elever som i sitt lärande är i behov av särskilt stöd. För att stödja dessa elever behöver speciallärarens kunskaper om inlärningssvårigheternas orsaker och konsekvenser samt kunskaper om hur man mäter och bedömer elevernas kunskapsutveckling. Vidare behöver speciallärarens kunskap om olika arbetssätt och arbetsformer som kan stödja elevernas lärande inom anpassad skolas olika ämnen och ämnesområden. Speciallärarens ska utveckla en medvetenhet om ett etiskt förhållningssätt i mötet med eleverna och deras vårdnadshavare.

BLOCK 3:

- Vetenskapsteori och forskningsmetod, 15 högskolepoäng
- Examensarbete, 15 högskolepoäng

Under det tredje blocket fokuseras vetenskapliga teorier och metoder i syfte att vidareutveckla ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt. Tillämpning av dessa kunskaper sker i det självständiga arbetet som avslutar programmet. Examensarbetet ska vara både vetenskapligt och yrkesrelevant. Forskning och debatt inom det specialpedagogiska fältet följs och ger kunskaper om problemformulering och akademiskt framställningssätt. Fördjupade kunskaper om olika metoder för undersökning, utvärdering och analys samt ett kritiskt förhållningssätt är viktiga delar i studierna.

Undervisnings- och arbetsformer

Att studera till speciallärare

Speciallärarprogrammet ges på halvfart och distans, med campusförlagda utbildningstillfällen. Under campusdagarna genomförs föreläsningar och seminarier, och mellan dessa tillfällen sker diskussioner, återkoppling och information via Lisam samt inläsning av kurslitteratur. Programmets kurs- och examinationsuppgifter är en del av de studerandes lärande och examinationerna organiseras som lärtillfällen. Reflektion och skrivande är viktiga inslag i utbildningen för att utveckla såväl teoribaserad som erfarenhetsbaserad kunskap. Texter granskas kritisk och diskuteras av studenter och lärare vid seminarier. Samtal och diskussioner är redskap för att formulera och synliggöra kunskaper, som ett led i den professionella utvecklingen till speciallärare.

Förkunskapskrav

- Grundlärarexamen

eller

Ämneslärarexamen

eller

Yrkeslärarexamen

eller

Förskollärarexamen

- För specialisering mot matematikutveckling krävs antingen att den sökande har en lärarexamen som är avsedd för undervisning i ämnet matematik, eller att den sökande genom sin examen fått behörighet att undervisa i matematik.

Om lärarens examen inte är avsedd för undervisning i matematik krävs att läraren blivit behörig att undervisa i ämnet genom högskoleutbildning eller, utan att ha blivit behörig i ämnet, har kompletterande högskolestudier om minst 22,5 hp i ämnet matematik, eller inom kunskapsområdet matematikutveckling.

- För specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling krävs antingen att den sökande har en lärarexamen som är avsedd för undervisning i ämnet svenska, eller att den sökande genom sin examen fått behörighet att undervisa i svenska.

Om lärarens examen inte är avsedd för undervisning i svenska krävs att läraren blivit behörig att undervisa i ämnet genom högskoleutbildning eller, utan att ha blivit behörig i ämnet, har kompletterande högskolestudier om minst 22,5 hp i ämnet svenska, eller inom kunskapsområdet språk-, skriv- och läsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

Inom Speciallärarprogrammet ska den studerande genomföra ett självständigt yrkesrelevant och vetenskapligt arbete (examensarbete) omfattande 15 högskolepoäng. Examensarbetet skrivs inom vald specialisering.

Examenskrav

I Högskoleförordningen, SFS 1993:100, Bilaga 2, fastställs att speciallärarexamen uppnås efter att den studerande fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng på avancerad nivå. För examen ska den studerande ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom vald specialisering.

Examensbenämning på svenska

Speciallärarexamen

Särskild information

Validering

Du som deltar i denna utbildning har möjlighet att ansöka om validering efter att du antagits till utbildningen. Validering är frivilligt. Inför utbildningsstart kommer du få instruktioner om hur du på olika sätt kan visa såväl din formella kompetens (tidigare studier) som din reella kompetens inom det specialpedagogiska området som du önskar få tillgodoräknad. Vi kommer även bjuda in till en gemensam information om valideringsprocessen.

Efter ansökan om validering kommer du att prövas enskilt mot de kursmål som du önskar få prövade, bedömda och validerade. Detta görs genom skriftliga och muntliga moment.

Examination och betyg

Examinationer i Speciallärarprogrammet regleras av Beslut om Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet (LiU-2019-00920). Betyg sätts på kurs-/fältuppgifter, examinations-uppgifter och hel kurs. Som betyg används godkänd och underkänd. På kursen Examensarbete, 15 högskolepoäng, används också betyget väl godkänd.

Handlingsplan

I syfte att stödja studerande som inte når förkunskapskraven inom programmet kan en handlingsplan upprättas. Initiativtagare kan vara t.ex. studenten själv, studievägledare eller programansvarig utbildningsledare. Handlingsplanen ska stödja studenten att strukturera och planera studierna och även beakta behov av annat stöd.

Rådgivande samtal

Vid tveksamhet om den studerandes möjligheter att med godkänt resultat fullfölja utbildningen eller dennes lämplighet att utöva speciallärаryrket ska programansvarig utbildningsledare ta initiativ till ett rådgivande samtal. Om den studerande så önskar kan också en studeranderepresentant eller studievägledare delta i samtalet. Programansvarig utbildningsledare ska informera den berörda studenten om denna möjlighet. Den studerande ska även erbjudas samtal med studievägledare.

Examensbevis

Studerande som med godkänt resultat genomgått kurser så att kraven för Speciallärarexamen är uppfyllda får efter begäran ett examensbevis. Av examensbeviset skall framgå utbildningens specialisering och vilka kurser som den studerande har fullgjort. Därutöver redovisas titel på det examensarbete som

den studerande skrivit under utbildningen. I examensbeviset ska det anges för vilken eller vilka verksamheter utbildningen är avsedd.

Avsteg från utbildningsplan

Om det föreligger synnerliga skäl får rektor i särskilt beslut ange förutsättningarna för, och delegera rätten att besluta om, tillfälliga avsteg från denna utbildningsplan.

Programplan

Termin 1 (HT 2026)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948AL1	Specialpedagogik - kunskapsområde och forskningsfält	15	AXX	v202634-202703	O

Termin 2 (VT 2027)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948AL2	Specialpedagogisk verksamhet	15	AXX	v202704-202723	O

Termin 3 (HT 2027)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling — Preliminära kurser

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948A03	Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärande, del 1	15	A1F		O

Termin 4 (VT 2028)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling — Preliminära kurser

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948A04	Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärande, del 2	15	A1F		O

Termin 5 (HT 2028)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling — Preliminära kurser

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948A05	Vetenskapsteori och forskningsmetod	15	A1F		O

Termin 6 (VT 2029)

Inriktning: Specialisering - Språk-, skriv- och läsutveckling — Preliminära kurser

Kurskod	Kursnamn	Hp	Nivå	Veckor	VOF
948A22	Examensarbete - Specialisering språk-, skriv- och läsutveckling	15	AXX		O

Hp = Högskolepoäng
VOF = Valbar / Obligatorisk / Frivillig
*Kursen läses över flera terminer